

Rahandusministeerium

18.12.2024 nr 5

Eesti Krediidiandjate Liidu tagasiside krediiditeabe jagamise seaduse eelnõule

Lugupeetud Rahandusministeerium

Käesoleva kirjaga edastab kommentaarid ja tähelepanekud novembri keskel avalikustatud krediiditeabe jagamise seaduse eelnõule MTÜ Eesti Krediidiandjate Liit (EKAL), mille liikmeteks on Eesti suuremad pangavälised krediidiandjad (ESTO, IPF Digital, Creditstar Group, BB Finance, Ferratum). Organisatsiooni peamiseks eesmärkideks on finantsteenuste sektori arendamine, ausa konkurentsi tagamine ning regulatiivse raamistiku parandamine. Me soovime kaasa aidata Eesti finantssektori õiglase, prognoositava, võrdse ja konkurentsivõimelise õigusraamistiku edendamisele.

EKALi liikmetel on väga hea meel, et positiivse krediidiregistri loomiseks vajalik seaduseelnõu on lõpuks valminud ning ka Eesti krediidiandjad saavad sarnaselt naaberriikides tegutsevatele ettevõtetele ligipääsu finantsinformatsioonile, mis võimaldab teha senisest oluliselt enam kvaliteetsemad ja kiiremaid otsuseid.

Järgnevalt edastame oma tagasiside ja küsimused:

§ 7. Krediiditeaberegistris töödeldavad andmed

(4) Krediiditeaberegistrisse kantavate andmete täpsema koosseisu ja registri pidamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Kavandatava volitusnormi kohta on öeldud eelnõu seletuskirjas, et rahandusministri määrukses sätestatakse ka registri pidamisega seonduvad korralduslikud küsimused (nt teenusetaseme kokkuleppe sõlmimine registripidaja ja krediiditeabe andja vahel). EKALi hinnangul on kindlasti vajalik, et:

(1) volitusnormis (§ 7 lg 4) viidatud ministri määrus kehtestatakse piisava ajavaruga, võimaldamaks seaduse rakendajatel sellega aegsasti tutvuda ja vajadusel oma tegevusi kohandada;

(2) seletuskirjas viidatud teenusetaseme kokkuleppe põhitingimused sisalduksid juba ministri määrukses (või selle lisas). Sellisel juhul on registripidaja ja krediiditeabe andjate vahel sõlmitavate kokkulepete tingimused olulisel ulatusel ette prognoositavad, mis hõlbustaks krediiditeaberegistri kiiremat ja laialdasemat kasutuselevõttu. EKALi liikmete jaoks on oluline, et krediiditeaberegistrile ligipääsu saamine toimiks võrdsetel, ühetaolistel ja läbipaistvatel alustel ega takerduks

ajamahukatesse lepingueelsetesse läbirääkimistesse, kus osapooltel võivad olla erinevad arusaamad, ootused ja (üllatus)tingimused.

§ 8. Krediiditeabe edastamine krediiditeaberegistrisse

(1) Krediiditeabe andja edastab registripidajale käesoleva seaduse § 7 lõikes 1 nimetatud andmed pärast krediidilepingu sõlmimist, krediidilepingu muutmist või § 7 lõikes 1 nimetatud andmete muutumise korral, kuid mitte harvem kui üks kord ööpäevas.

Tegemist saab olema suhteliselt suuremahuliste andmete edastamisega, kuna hõlmab endas ka krediidijäägi, lepingu muudatuste jms sellise teabe edastamist. Seega oleks parem, kui turuosalised teaksid täpselt, mis ajaperioodil selline teabe edastus aset leiab. EKALi liikmete hinnangul võiks see toimuda ilmselt öösel, et infosüsteemid sellega ka toime tuleksid ja päevased muudatused oleksid sisse arvestatud.

Eelnõu või sellega hiljem kaasnev ministri määrus peaks käsitlema ka olukordi, kui andmed osutavad registris ebaõigeks/ebatäpseks. Mis protsessi peaks järgima ebaõigete andmete edastamise korral, kuidas toimub nende kustutamine jne. Nt krediidiandja X sisestab andmed isik A kohta, kuid need osutavad valeks. Krediidiandja Y teeb valede andmete pinnalt otsuse. Vea selgumisel, kuidas X parandab andmed? Kuidas Y saab aru andmete parandamisest? Kuidas andmete parandamine peaks välja nägema - kas on võimalik *ad hoc* midagi muuta või see läheb automaatselt süsteemi muudatusega ükskord ööpäevas?

§ 9. Krediidilepingu sõlmimise piirangutega isikute nimekiri

(2) Isik kantakse nimekirja kirjaliku avalduse alusel tähtajatult. Ühe aasta möödumisel nimekirja kandmisest arvates on isikul õigus teha avaldus enda nimekirjast kustutamiseks.

EKALi hinnangul on sellise nimekirja loomine ülimalt tervitatav aga samas tuleks vältida nimekirja demoniseerimist ehk see nimekiri ei peaks olema loodud tööriistana vaid "laenusõitlaste" jaoks (nagu viidatud eelnõu seletuskirjas). Sellesse nimekirja kuulumine võiks olla kasulik ka neile, kel puudub ettenähtavas tulevikus krediidivajadus, kuid kes soovivad end kindlustada võimalike finantspettustega kaasnevate riskide eest. Samuti võiks nimekirja kandmisest olla huvitatud isik, kelle arusaamisvõimes toimuvad perioodilised muudatused, kuid kellele ei ole (veel) seatud eestkostet. Viimasel juhul aitaks nimekiri ennetada tahteavalduse kehtivusega seonduvaid juriidilisi küsimusi ja vaidlusi.

Olemuslikult sarnaneks krediidilepingu sõlmimise piirangutega isikute nimekiri Eestis juba kehtivale hasartmängu mängimise piirangutega isikute nimekirjale. Sellest tulenevalt soovitab EKAL rakendada mõlemale piirangute registrile sarnaseid toimimisprintsippe (nt minimaalselt 6-kuune nimekirjas viibimise tähtaeg ning loogika, mille kohaselt peab isik ise valima tähtaja, mille möödumisel saab ta taotleda enda nimekirjast kustutamist).

(3) Avaldus nimekirja kandmiseks ja nimekirjast kustutamiseks esitatakse registripidajale või krediidiandjale, kes edastab selle viivitamata registripidajale. Registripidaja on

EESTI KREDIIDIANDJATE LIIT

kohustatud viivitamata arvates avalduse saamisest kandma isiku nimekirja või ta sealt kustutama.

Sellise nimekirja pidamise vältimatuks eelduseks on selge reglement ning informatsiooni täpne korrashoid. Nimekirja kandmisest ja kustutamisest peavad säilima logid, mis võimaldavad vajadusel tõestada, kas laenulepingu sõlminud isik oli vastaval ajahetkel nimekirjas või mitte. Kui laenuleping sõlmitakse nimekirjas oleva isikuga registripidaja süül (tehnilised tõrked vms), siis peaks seadus määratlema selge vastutuse registripidajale.

Kokkuvõtteks

Täpsem ülevaade tarbija olemasolevatest kohustustest tõstab veelgi krediivõimelisuse kontrolli kvaliteeti ning välistab laenude väljastamise puuduliku laenuvõime või finantskäitumisega isikutele. EKAL tervitab krediidiregistri valmimise mõtet, sest sarnane register on olemas juba enam kui kahekümnnes ELi liikmesriigis, teiste seas ka meie naaberriikides Lätis, Leedus, Soomes ja Rootsis. Krediidiregistrit peetakse oluliseks vahendiks tarbijate ülemäärase võlgnevuse vähendamisel ning see viib peagi ka võlgnike arvu vähenemiseni Eestis.

Täname võimaluse eest esitada omapoolsed kommentaarid ja oleme meeleldi valmis igasuguseks koostööks registri loomisel.

Lugupidamisega

Siim Juks

Juhatuse liige

Eesti Krediidiandjate Liit